

Exposició *ARS ANATOMICA*. Barcelona, Sala d'Actes de l'Hospital de Barcelona, Maig-Juny de 2023.

L'execució d'aquesta exposició constitueix un fet extraordinari per diversos motius: el mateix espai hospitalari, el treball col·laboratiu entre artistes i metges, la iniciativa docent, les raons pràctiques dels resultats aconseguits i la tradició històrica en què s'emmarca tot el projecte. En efecte, *Ars Anatomica* és una petita exposició que s'ha presentat a la Sala d'Actes de l'Hospital de Barcelona, durant un breu període de temps, i que ha estat organitzada per Jorge Egea, professor del Grau d'Arts Digitals a La Salle – Universitat Ramon Llull, i per Albert Musolas, cirurgià plàstic de l'hospital esmentat.

Els objectes d'aquesta exposició es van gestar al llarg d'aquests darrers anys, a partir de les necessitats que la pràctica de la cirurgia reconstructiva de Musolas imposava a l'hora d'explicar tècniques i estratègies operatòries en el context de diferents missions humanitàries. La dificultat en l'accés a llibres de text va plantejar la necessitat d'elaborar materials didàctics específics, que facilitessin la transmissió d'un coneixement precís i que resultessin útils i barats. La trobada entre Egea i Musolas va suposar l'entrada de Roser Torres, estudiant de Belles Arts a la Universitat de Barcelona, en el projecte. Els dibuixos anatòmics de Torres van respondre a les necessitats representatives dels cirurgians, tot donant lloc a una primera publicació i a la producció d'audiovisuals.

I ja en el marc de l'ensenyament del Grau d'Arts Digitals, Egea ha aconseguit reunir els treballs que bona part dels seus estudiants han realitzat sobre el cos escultòric i sobre l'estructura i expressió facial. El model no ha estat el cos dissecat, sinó l'escultura. I el mitjà de realització és una superposició d'acetat i paper on els dibuixos faciliten la transparència, incorporen el rigor anatòmic, sense deixar al marge un apunt estètic. Els resultats tenen una enorme força atractiva. L'exposició només mostra una vintena d'aquests treballs, tot i aparèixer alguns més al catàleg.

L'exposició es recolza també en l'edició d'un magnífic catàleg, publicat per Egea i Musolas, que conté nombroses il·lustracions i dife-

rents estudis. Podem destacar el capítol que Egea dedica a reflexionar sobre la difícil relació emocional que tenim avui dia, aclaparats per unes jerarquies estètiques, amb la representació del cos humà, viu o mort, en estat normal o patològic. El professional de la medicina necessita educar la seva sensibilitat —visual, tàctil, olfactiva— per tal de poder entendre les expressions del cos de l'altre. La contingència d'aquest acte és política i forma part d'una llarga tradició històrica.

En aquest sentit, Egea assenyala les relacions i els espais de l'anatomia artística a Barcelona des del segle XIX, l'accés als models de les taules de dissecció i als models vius per a dominar la figura humana, tant a l'escola de belles arts com a la facultat de medicina. Remet a una sòlida tradició de professors, artistes i anatomistes, experts en diferents tècniques de representació —la il·lustració, l'escultura, la pintura a l'oli, el dibuix amb aerògraf a mà alçada— i autors de materials en dos i en tres dimensions, que van ser emprats a les aules i als museus universitaris durant més d'un segle. Resulta interessant el tram final d'aquesta història en la qual, des de mitjan segle XX, se succeeixen la fotografia en color, gràcies a diferents millores tècniques, la pèrdua de pes de la relació entre les arts tradicionals i la medicina, i la progressiva desaparició de l'anatomia artística a les carreres de Belles Arts —liquidada des dels anys 1980. No obstant això, el segle XXI ha tornat a obrir aquell calaix, gràcies a una nova relació entre l'art i la tecnologia, a l'interès per la nova figuració, el foto-realisme, l'hiperrealisme, les arts digitals. És en aquest sentit que el propi Egea explica el seu periple i exercici professional com a professor de l'assignatura Anatomia i Dibuix de la Figura Humana.

Chloe Sharpe, historiadora de l'art, participa també en el catàleg i en la selecció de peces i posa en context històric la intersecció entre art i medicina, la confluència i el negociat entre les parts que té lloc en els objectes de l'exposició *Ars Anatomica*. La seva recerca ha permès entendre el paper que l'escultura, la pintura i el dibuix han tingut en la formació mèdica de la universitat espanyola des de mitjan segle XIX.

Alfons Zarzoso
Universidad Complutense de Madrid
ORCID: 0000-0003-1263-0571